

## ☆ กรณีการดำเนินธุรกิจรวบรวมยางพารา ของสหกรณ์ในพื้นที่สำนักงาน

### ตรวจบัญชีสหกรณ์ที่ 4

ในปีบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2557 สหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด ได้ดำเนินธุรกิจรวบรวมยางพาราโดยการชักชวนให้สหกรณ์ในจังหวัดกาฬสินธุ์ มุกดาหาร และนครพนม จำนวน 5 สหกรณ์ เข้าร่วมเป็นเครือข่ายดำเนินธุรกิจในการรวบรวมยางพาราจากสมาชิก ส่งให้กับบริษัท รับเบอร์แลนโปรดักส์ จำกัด โดยส่งในโควตาของนางนิตยา วนะศิริกุลวงศ์ ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก การดำเนินธุรกิจได้ดำเนินการโดยให้สหกรณ์เครือข่ายทั้ง 5 สหกรณ์ รวบรวมยางพาราจากสมาชิกแล้วส่งขายให้กับบริษัท รับเบอร์แลนโปรดักส์ จำกัด ในนามของนางนิตยา วนะศิริกุลวงศ์ เมื่อบริษัท รับเบอร์แลนโปรดักส์ จำกัด ได้รับยางพาราแล้วจึงได้ส่งจ่ายเช็คให้สหกรณ์ต่างๆ ในนามของนางนิตยา วนะศิริกุลวงศ์ ซึ่งเช็คดังกล่าวสหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด มีความประสงค์จะนำเงินไปใช้เป็นทุนหมุนเวียนก่อน ซึ่งตกลงด้วยวาจากับสหกรณ์เครือข่ายทั้ง 5 แห่งให้นำมาฝากเป็นบัญชีเงินฝากไว้กับสหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด โดยการบันทึกบัญชีเป็นการรวบรวมยางพาราจากสหกรณ์เครือข่ายทั้ง 5 แห่ง ดังนี้

- เมื่อสหกรณ์เครือข่ายนำยางพาราส่งให้บริษัท รับเบอร์แลนโปรดักส์ จำกัด

สหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด บันทึกบัญชีโดย

เดบิต บัญชีซื้อขายยางพารา

เครดิต บัญชีเจ้าหนี้ยางพารา (สหกรณ์เครือข่าย)

เดบิต ลูกหนี้บริษัท รับเบอร์แลนโปรดักส์ จำกัด/เช็ครับล่วงหน้า

เครดิต ขายยางพารา

สหกรณ์เครือข่ายทั้ง 5 แห่ง บันทึกบัญชีโดย

เดบิต บัญชีลูกหนี้ค้ายางพาราสหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด

เครดิต บัญชีขายยางพารา

- เมื่อบริษัท รับเบอร์แลนโปรดักส์ จำกัด จ่ายเช็คให้กับนางนิตยา

สหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด บันทึกบัญชีโดย

เดบิต เจ้าหนี้ยางพารา (สหกรณ์เครือข่าย)

เครดิต เงินรับฝากออมทรัพย์ (สหกรณ์เครือข่าย)

สหกรณ์เครือข่ายทั้ง 5 แห่ง บันทึกบัญชีโดย

เดบิต เงินฝากสหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด

เครดิต ลูกหนี้ค่าง่างพาราสหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด

การบันทึกบัญชีทั้งสองกรณี เป็นการบันทึกบัญชีโดยมีเอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชีที่ไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ เนื่องจากหลักฐานการซื้อขายย่างพาราเป็นหลักฐานที่ออกในนามของบริษัท รับเบอร์แลนโปรดักส์ จำกัด กับนางนิตยา ส่วนหลักฐานในการบันทึกบัญชีเงินรับฝากจากสหกรณ์อื่นของสหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด เป็นการบันทึกบัญชีโดยใช้จำนวนเงินตามเช็คที่บริษัท รับเบอร์แลนโปรดักส์ จำกัด จ่ายให้นางนิตยาส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งมีสหกรณ์เครือข่ายบางสหกรณ์ที่นำเงินสดมาฝากไว้กับสหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด ด้วย

การดำเนินธุรกิจเงินรับฝากระหว่างสหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด กับสหกรณ์เครือข่ายในช่วงแรก สหกรณ์เครือข่ายยังสามารถถอนเงินฝากได้บางส่วน ต่อมาสหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด เกิดวิกฤตการขาดสภาพคล่องและมีข้อบกพร่องที่เกิดจากการบันทึกบัญชีถอนเงินฝากจากสหกรณ์อื่น โดยไม่มีเอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชี ประกอบกับไม่สามารถติดตามทวงถามเงินค่าง่างพาราจากนางนิตยาให้กับสหกรณ์เครือข่ายได้ จึงได้ทำการปฏิเสธการรับฝากเงินจากสหกรณ์เครือข่ายทั้งหมด ซึ่งก่อนหน้านี้สหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด ได้เคยมีการยืนยันยอดเงินรับฝากให้กับสหกรณ์อื่นไปแล้ว

### ข้อสังเกตจากการดำเนินการของสหกรณ์ที่ผู้สอบบัญชีควรพิจารณา

1. ทำไมสหกรณ์ไม่ขอโควตากับบริษัท รับเบอร์แลนโปรดักส์ จำกัด เพื่อส่งย่างพาราในนามของสหกรณ์เอง เนื่องจากบางสหกรณ์สามารถทำได้
2. การใช้เอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชี ไม่ใช่เป็นหลักฐานที่ออกในนามสหกรณ์ ไม่สามารถนำมาใช้ประกอบการบันทึกบัญชีได้ เช่น ใบชั่งน้ำหนัก ไม่ควรเป็นชื่อบุคคลอื่น ควรระบุชื่อสหกรณ์ผู้ซื้อ/สหกรณ์ผู้ขาย ให้ชัดเจน
3. การดำเนินธุรกิจรวบรวมผลผลิต โดยส่วนใหญ่สหกรณ์ต้องมีระเบียบว่าด้วยการรวบรวมผลผลิต ที่กำหนดให้สหกรณ์ขายผลผลิตเป็นเงินสด หากสหกรณ์ขายผลผลิตโดยรับเป็นเช็คควรเป็นเช็คที่ธนาคารรับรองหรือเป็นเช็คลงวันที่ในวันเดียวกันกับวันที่ขายผลผลิต
4. การเปิดบัญชีเงินฝากระหว่างสหกรณ์ ควรมีการปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยเงินรับฝาก ซึ่งได้แก่ การเปิดบัญชีต้องมีลายมือชื่อผู้มีอำนาจฝากถอน โดยมติคณะกรรมการของสหกรณ์ที่จะนำเงินมาฝาก สหกรณ์ดำเนินการหรือไม่

## แนวทางในการปฏิบัติงาน

1. สตท.ได้จัดทีมเฉพาะกิจเพื่อเข้าร่วมกับผู้สอบบัญชี ตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบการบันทึกบัญชี และการดำเนินธุรกรรมทั้งหมดของสหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด และสหกรณ์เครือข่ายที่อยู่ในพื้นที่ รวมทั้งทางเดินของเงิน พบว่าเอกสารหลักฐานที่นำมาใช้ประกอบในการบันทึกบัญชีไม่ถูกต้องตรงตามข้อเท็จจริง หลักฐานไม่ปรากฏว่ามีชื่อของสหกรณ์เป็นผู้ซื้อหรือผู้ขาย การบันทึกบัญชีซื้อขายยาวพาราระหว่างสหกรณ์ และการรับฝากเงินระหว่างสหกรณ์ เป็นการบันทึกบัญชีที่ไม่ได้มีการซื้อจริง ขายจริง และรับฝากเงินจริง จึงให้ผู้สอบบัญชี แนะนำให้สหกรณ์กลับรายการการบันทึกบัญชีทั้งหมด
2. ให้ผู้สอบบัญชีแจ้งข้อบกพร่องให้สหกรณ์ดำเนินการแก้ไข โดยให้สหกรณ์หาผู้รับผิดชอบชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับสหกรณ์ทั้งหมด พร้อมทั้งเข้าร่วมประชุมคณะกรรมการดำเนินการกับสหกรณ์ เพื่อชี้แจงให้คณะกรรมการได้รับทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้น
3. กรณีเงินรับฝากสหกรณ์เครือข่ายที่ถูกสหกรณ์นิคมดอนตาลสอง จำกัด ปฏิเสธการรับฝากเงิน ให้ผู้สอบบัญชีแนะนำให้สหกรณ์เครือข่ายตั้งค่าเผื่อความเสียหายจากเงินฝากเต็มจำนวน พร้อมสั่งการให้คณะกรรมการหาผู้รับผิดชอบชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้น
4. ให้ผู้สอบบัญชีติดตามความเคลื่อนไหวในการแก้ไขปัญหาของสหกรณ์ตามที่ได้สั่งการไป หากสหกรณ์ยังไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้ ให้นำเข้าที่ประชุม จกบ. เพื่อพิจารณาหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาต่อไป